

OBSAH DRUHÉHO SVAZKU

Část třetí

PODSTATA A VÝVOJ HOSPODÁŘSKÉ ORGANIZACE SPOLEČNOSTI

(pokračování)

Kapitola šestá

VZNIK A VÝVOJ CIVILIZACE: KOMUNISMUS

Oddíl A: Komunismus budoucnosti

90. Marxismus je svou podstatou komunismem. Marxovy požadavky komunistické. Jeho stoupenci 11
91. Komunismus a materialismus 15
92. Marxovský komunismus společenskou soustavou nejen hospodářskou, nýbrž také duchovou a kulturní vůbec 17
93. Rozlišení pojmů: socialismus, kolektivismus, komunismus. Stanovisko autorovo . . 18
94. Kritika Marxovy komunistické soustavy. Domnělý protiklad komunismu a kapitalismu. Pokud se komunismus připravuje už nyní. Neurčitosti o principu rozdělení. Marx a Engels se nakonec komunismu vlastně vzdali 21

Oddíl B: Komunismus prvotní. Vývoj rodiny a civilizace

95. Marx a Platón: význam rodiny pro marxovský komunismus. Engelsův spis o rodině (Engels a Morgan) 24
96. Základní myšlenka Engelsovy knihy o rodině: společnost je původně organizována svazky rodinnými, nikoli poměry výrobními. Rozpor s historickým materialismem 26
97. Engelsův výklad o jednotlivých stadiích vývoje rodiny a kultury 27
98. Znova moralismus proti amoralismu. Engelsův fetišismus pokrevenství. Engelsovy názory o původních formách rodiny jsou nesprávné. Engelsova matriarchátu nikdy nebylo 31

99. Podstata původního rodu (gens). Zřízení rodové není v protikladu k státu. Prvotní komunismus negativní, ne pozitivní. Takzvaný agrární komunismus doby nejstarší . . .	35
100. Engelsovo líčení rodového zřízení u národů evropských, zvláště u Germánů a Slovanů. Ruský mir a zadruga. Engels a slavjanofilové	41
101. Barbarství a civilizace: civilizace degenerací a dekadencí	47
102. Kritika Engelsových kulturních dějin a zvláště jeho teorie úpadku	52
103. Co je vlastně Engelsův původní komunismus: komunismu absolutního nikdy nebylo. Komunismus pohlavní a rodinný jako základ komunismu hospodářského	55

Oddíl C: Otázka ženská. Volná láska

104. Budoucí komunismus má být také pohlavní. Engelsův výklad podstaty a vývoje monogamie. Rodina buržoazní a proletářská. Socialismus a individuální láska pohlavní. Volná láska budoucnosti	56
105. Engelsova dekadentní teorie lásky a její důvody: materialismus. Dvojitý typ dekadence – katolický a protestantský. Láska, ne láska volná!	60

Část čtvrtá

SOUSTAVY IDEOLOGICKÉ

Kapitola sedmá

STÁT A PRÁVO

106. Vývoj politického myšlení v Německu. Hegelovská levice	69
107. Marxovo učení o státě a jeho vývoj. Stát a buržoazie. Stát politický	72
108. Engelsova státověda. Stát jako protiklad organizace rodové. Vývoj státu. Stát odumřel	74
109. Nauka historického materialismu o státu nedostatečná: podstata a význam státu. Stát a organizace hospodářská. Stát a církev. Stát a národnost. Marxův a Engelsův pojem „společnosti“. Anarchismus a státní socialismus. Bernstein kontra Marx-Engels	79
110. Vývoj moderního státu: organizace hospodářská a intelektuální stává se samostatnou. Stát a filosofie. Afilosofismus a astatismus (anarchismus). Centralizace a autonomizace autonomie funkční, nejen lokální	85
111. Marxova a Engelsova filosofie právní	86
112. Právo má obsah širší než hospodaření. Forma výroby nepodmiňuje formy majetku. Sankce práva jen v moci a ve vůli většiny?	88
113. Engelsův výklad lidských práv a zvláště proletářského požadavku rovnosti . . .	91
114. Pozitivistický historismus neuznává pozitivních pojmů práva. Lidová práva se vyvíjejí v oblasti církevně-náboženské. Pojem rovnosti u Marxe a Engelse neurčitý	103

Kapitola osmá
NÁRODNOST A MEZINÁRODNOST

115. Některé novější projevy marxistické o otázce národnosti	98
116. Názory Marxovy a Engelsovy. Jejich praktická mezinárodnost	100
117. Vývoj principu národnostního	102
118. Kautsky o národnostním federalismu. Národnost a humanita. Právo jazykové je přirozené. Kosmopolitismus, nacionalismus, socialismus	105
119. Marx a marxisté o Rusku a o Slovanech. Marxismus a otázka polská. Marxisté proti německému šovinismu	109
120. Marx a otázka židovská	113

Kapitola devátá
OTÁZKA NÁBOŽENSKÁ

121. Marxův Kapitál dovršuje Feuerbachovu kritiku náboženství: náboženský antropomorfismus ekonomickým fetišismem	120
122. Engelsova filosofie náboženství	121
123. Antropomorfismus nevyčerpává podstaty náboženství. Marx a Engels obnovují s Feuerbachem racionalistický deismus. Náboženství a jeho prvek etický a sociální. Moderní boj o Boha	123
124. Marxův revoluční ateismus: křesťanství náboženstvím otroků	125
125. Vliv náboženství v době nové. Reformace. Kulturní význam velikého historického dualismu náboženského: Katolicismus a protestantismus. Podstata protestantismu a jeho význam pro moderní filosofii, vědu, mravnost a politiku. Dva typy hospodářství vůbec a speciálně také socialismu: typ katolický a protestantský. Historický materialismus a problém náboženský	127
126. Poměr marxismu ke katolicismu, k protestantství, k židovství	134
127. Mladší marxisté a problém náboženský. Je náboženství věcí soukromou? Pokud je socialismus hnutím náboženským	137

Kapitola desátá
OTÁZKA ETICKÁ

128. Marx a Engels pro pozitivistický amoralismus, ale zároveň pro humanitní moralismus. Marx a Engels přijímají humanismus Feuerbachův: humanismus „reálný“ bez sentimentality. Třídní morálka negativní, ale přesto „skutečně lidská“	141
129. Noetická odůvodnění zákona mravního. Mravní zákon je absolutní: v kterém smyslu. Pouhé morálky třídní není: „Morálka budoucnosti skutečně lidská.“ Základní otázka noetická o etické sankci. Mravnost a náboženství	144

130. Materiální obsah zákona mravního. Marxův a Engelsův dualismus. Egoismus a altruismus. Člověk podle Marxe v podstatě egoistický	146
131. Marxova obava před sentimentalitou neodůvodněná: Vývoj moderního ideálu humanitního. Humanita bez lásky nemožná: Socialismus nejen vědecký, také sociální! Marxův a Engelsův aristokratický hédonismus	148
132. Moderní láska: láska demokratická	150
133. Mladší marxisté uznávají samostatnost a účinnost mravnosti neegoistické . . .	152
134. Socialistická diskuse o otázkách praktické etiky. Zločin a trest. Zločin a poměry hospodářské. Zločin politický: masa. Prostituce. Marxova teorie trestu	154

Kapitola jedenáctá

SOCIALISMUS A UMĚNÍ

135. Socializace moderního umění. Historický materialismus a umění	156
136. Vliv socialismu na jednotlivé druhy umění	159
137. Sociální hodnota umění pro vzdělání. Začátky sociální a socialistické estetiky (Ruskin, Morris, Bax, Crane, Tolstoj). Marxův materialismus práce a pozitivistický intelektualismus vede k přezírání krásy	160

Kapitola dvanáctá

MARXISMUS: ABSOLUTNÍ OBJEKTIVISMUS

138. Marxismus jako soustava filosofická: absolutní objektivismus v protivě k německému absolutnímu subjektivismu (idealismu). Nejdůležitější teze marxismu. Nedostatečnost absolutního objektivismu	163
139. Marxismus a problémy nové filosofie a etiky	167
140. Sociální a etická hodnota marxismu	168
141. Marx a Engels	169

Část pátá

MARXISTICKÁ KRITIKA V PRAXI

Kapitola třináctá

HLAVNÍ PROBLÉMY MARXISTICKÉ POLITIKY

Oddíl A: Revoluce či reformace?

142. Marxova revolučnost: materialismus jako činnost „prakticko-kritická“, jako revoluce: Marx se nakonec mírní	175
143. Engelsova politická závěť: revoluce se prohlašuje za nemožnou a za nepotřebnou	177

144. Marxovi a Engelsovi nástupci. Jejich spor o radikalismus a oportunismus. Otázka připustnosti kompromisu	182
145. Marxova filosofie humanistické revoluce na základě humanismu Feuerbachova ..	186
146. Tato filosofie revoluce je romantická a ideologická	192
147. Nematerialistická teorie revoluce: reformace, ne revoluce! Problém revoluce je v poslední instanci etický. Demokratická etika proti aristokratické revoluci ..	194
148. Marxův „kategorický imperativ“ „praktické kritiky“, tj. revoluce. Kritika nekri- tická. Negace a kritika tvůrčí. Čistě empiristická kritika historismu. Bez kritiky zá- sad. Kritika amorální. Kritika objektivistická bez sebekritiky	199
149. Marxova kritika jako pokračování filosofie Feuerbachovy. Revoluční nespokoje- nost Marxova vyplývá z filosofie, nikoliv z kritiky hospodářské	201
150. Kritika u Marxe a u Schopenhauera. Marx a pesimismus. Pesimismus objektivismu a subjektivismu. Moderní sebevražednost vlastní otázkou sociální. Sebevražda a vražda. Moderní titáni a jejich boj s Bohem a o Boha. Revoluce ateismu ...	202
151. Podstata moderního vývoje filosofického a nábožensko-etického od reformace. Faust Marxův se stává voličem	206
152. Marxismus a anarchismus	207
153. Vnitřní rozpory Marxova revolucionismu: revolucionismus je původu francouz- ského a nehodí se k německé filosofii. Socialismus katolický a protestantský. Kolí- sání v taktice mezi evolucionismem a katastrofismem. Teorie hodnotní v rozporu s revolucionismem	210

Oddíl B: Marxismus a parlamentarismus

154. Marxismus se stává socialismem státním. Přečeňování činnosti politické. Strana so- ciálnědemokratická jako sociální strana reformní v moderní demokracii. Radikalis- mus negativní a pozitivní	212
155. Marxismus a formy ústavní: republikanismus. Vývoj státu konstitučního. Otázka ústavní formy stává se méně akutní. Socialismus a monarchismus. Anarchismus shora. „Sociální království“. Marxismus a militarismus. Vnější politika: politika světová	213
156. Demokratismus státu konstitučního. Reforma konstitucionalismu. (Všeobecné právo volební. Zastoupení minoritní. Referendum. Iniciativa. Autonomizace proti centralizaci: socialismus komunální.)	217
157. Demokratismus a politika vědecká: antropomorfický pojem masy. Pověra demokra- tická	220
158. Politický primitivismus následkem demokratismu antropomorfického	221
159. Vady politického primitivismu. Marxismus a hospodářská družstva	221
160. Spolky vzdělávací. Propaganda mravní. Koncentrická práce sociální. Demokratio- mus jako názor na život a na svět a jeho politika sub specie aeternitatis	225

Část šestá
VÝSLEDEK

Kapitola čtrnáctá
KRIZE MARXISMU VĚDECKÁ A FILOSOFICKÁ

161. Chronická krize vědeckého, filosofického i politického marxismu	229
162. Diskuse o této krizi	231
Předmluva vydavatelova k druhému českému vydání	235
Poznámka k pátému [třetímu českému] vydání	238
EDIČNÍ POZNÁMKA	239
– Srovnání prvního a druhého (čtvrtého) českého vydání	246
– Srovnání druhého (šestého) českého vydání s vydáním německým	249
Vysvětlivky a odkazy	
– Svazek I	251
– Svazek II	267
REJSTŘÍK OSOB	275